

VILLISIKANÄYTTEIDEN LÄHETTÄMINEN ELÄINTAUTITUTKIMUKSIIN

Evira pyytää metsästäjiä lähettämään näytteitä metsästetyistä luonnonvaraisista villisioista ja ilmoittamaan kuolleena löydetyistä ja liikenneonnettomuuteen joutuneista luonnonvaraisista villisioista. Kaikki lähetetyt näytteet tutkitaan afrikkalaisen sikaruton, klassisen sikaruton ja Aujeszky taudin varalta.

Kuolleina löytyvät villisiat

Afrikkalaisen sikaruton tutkimuksiin on erittäin tärkeää saada itsestään kuolleita ja sairaalta vaikuttaneita villisikoja. Myös pitkään kuolleena ollut ja pilaantunut ruho kannattaa tutkia ASF-viruksen varalta, sillä virus säilyy raadoissa pitkään. **Kuolleena löydetyistä tai sairaasta villisiasta tulee ilmoittaa viipymättä paikalliselle kunnaneläinlääkärille tai läänineläinlääkärille** ja mahdollisen patologisen tutkimuksen varalta Eviran Helsingin toimipisteeseen (erikoistutkija Taina Laine p. 050 373 6614, taina.laine@evira.fi) tai erikoistutkija Teija Kokkonen p. 040 5250822, teija.kokkonen@evira.fi).

Palkkio

Evira maksaa metsästäjille palkkiona 40 euroa / yhdestä villisiasta lähetetyt näytteet. Vaihtoehtona rahakorvaukselle metsästäjä voi lähettää trikiininäytteet tutkittavaksi korvauksetta. Kuolleena löydetyistä tai oireilevista villisioista ilmoittamisesta Evira maksaa palkkiona 100 euroa / yhdestä eläimestä otetut näytteet.

Brusellabakteeri

Luonnonvaraisissa villisioissa voi esiintyä brusellabakteeria, joka voi tarttua villisiasta ihmiseen. Perusterveille ihmisille tartuntariski oireettomasta villisiasta on hyvin vähäinen. Noudata suolistamisen ja nylkemisen yhteydessä hyvää hygieniää, käytä kertakäyttöhansikkaita ja pese kädet lopuksi hyvin. Raakoja ruhonosia ja elimiä ei suositella annettavaksi koirille. Brusellabakteeri tuhoutuu lihasta, joka kypsennetään täysin kypsäksi.

Näyte-elimet virustutkimuksiin

Näytteeksi lähetetään villisian munuainen, perna ja verta, sekä emakoilta 5-10 cm pala kohdunsarvea ja karjuilta kivekset. Munuaiset sijaitsevat ruhon keskiosassa vatsaontelon selkäpuolella, molemmin puolin selkärankaa. Toinen munuainen riittää näytteeksi. Perna on pitkänomainen, melko litteä, väriltään tummanpunainen elin, joka on kiinnittynyt mahalaukun kylkeen ruhon vasemmalla puolella. Kohtu on kooltaan vaihteleva Y:n muotoinen elin, jonka runko-osa on peräsuolen ja virtsarakon välissä. Runko-osasta haarautuvat oikea ja vasen kohdunsarvi. Naaraan koko, ikä sekä mahdolliset tiineydet vaikuttavat kohdun kokoon. Verinäytteeseen ei oteta hyytymiä, muita kudospaloja tai roskia.

Näytteet trikiinitutkimuksiin

Näytteeksi otetaan kaksi vähintään 25 g lihasnäytettä, toinen puremalihaksista ja toinen palleapilareista. Jos näytettä ei saada edellä mainituista ruhon osista, otetaan näytteeksi kaksi vähintään 25 g palasta pallean kylki- tai rintaosista ja kieli-, poski- tai vatsalihaksista, myös etujalan lihas sopii tutkimukseen.

Näytteenottotarvikkeet

Elinnäytteet pakataan muovipusseihin, mutta verinäyte pitää ottaa erityiseen verinäyteputkeen. Jos verinäyteputkia ei ole saatavilla, otetaan pelkät elinnäytteet muovipusseihin. Näytteenottovälineitä lähetetään tilauksesta Evirasta metsästysseuroille, alueellisiin riistakeskuksiin ja riistanhoitoyhdistyksille. Verinäyteputkia voi kiiretilanteessa pyytää myös paikalliselta kunnaneläinlääkäriltä. Näytteenottovälineitä on toimitettu alueellisiin riistakeskuksiin:

Uudenmaan alueellinen riistakeskus (puh. 029 431 2332 tai uusimaa@riista.fi)

Kaakkois-Suomen alueellinen riistakeskus (puh. 029 431 2222 tai kaakkois-suomi@riista.fi)

Pohjois-Karjalan alueellinen riistakeskus (puh. 029 431 2292 tai pohjois-karjala@riista.fi)

Suomen riistakeskus, Laitialan toimipiste (puh. 029 431 2116)

Perusohjeet näytteenottoon:

1. Ota näytteet mahdollisimman pian eläimen kuoleman jälkeen.
2. Pakkaa munuainen ja perna samaan pakkaukseen ja kohtu/kivekset sekä verinäyteputki omiin pakkauksiinsa; kahteen päällekkäiseen muovipussiin.
3. Jos lähetät näytteitä trikiinitutkimukseen, laita näytteet omaan pakkaukseensa, kahteen päällekkäiseen muovipussiin.
4. Jäähdytä pakkaukset noin jääkaappilämpötilaan ennen lähettämistä. Lämpimään vuodenaikaan jäähdytys voi vaatia säilytystä viileässä paikassa, mielellään jääkaappilämpötilassa yön yli.
5. Kääri pussit sanomalehti-, talous- tai muuhun imevään paperiin ja sen jälkeen vielä yhteen muovipussiin.
6. Laita muovipussi kuljetusta kestäväään pussiin tai laatikkoon, johon laitetaan mukaan täytetty lähete ja palkkiolomake.
7. Jos lähetät samassa paketissa näytteitä useasta eläimestä, merkitse yhden eläimen näytepussit ja vastaava lähete samalla numerolla.
8. Lähetä näytteet Eviraan Helsinkiin Matkahuollon mukana heti pyyntiä seuraavana arkipäivänä. Näytteiden viimeinen lähetyspäivä on torstai. Säilytä perjantaina otetut näytteet kylmässä viikonlopun yli ja lähetä ne maanantaina.
9. Osoite: EVIRA, VIROLOGIA, MUSTIALANKATU 3, 00790 HELSINKI
10. Evira maksaa Matkahuollon lähetyskulut, näytteet lähetetään Matkahuollon normaalina rahtina (vastaanottaja maksaa)

Lähete

Lähetteen malli löytyy Eviran internet-sivuilta (www.evira.fi → Eläimet → Eläinten terveys ja eläintaudit → Näytteenotto- ja lähetysohjeet → Villisika). Lähetteen voi kirjoittaa myös vapaamuotoisesti, kunhan kaikki tarvittavat tiedot (lähettäjän yhteystiedot ja villisian pyyntipaikka) tulevat mukaan. **Lähetteeseen on tärkeä kirjata, jos villisialla on havaittu sairauden oireita tai suolistuksessa havaitaan normaalista poikkeavia muutoksia.**

Palkkion saamiseksi metsästäjän tulee täyttää palkkiolaskulomake ja lähettää se Eviraan. Palkkiolaskun voi lähettää samassa lähetyksessä näytteiden kanssa. Vaihtoehtona rahakorvaukselle metsästäjä voi lähettää trikiininäytteet tutkittavaksi korvauksetta. Tällöin palkkiolaskulomaketta ei lähetetä.

Virustautiseurannan tutkimusvastaus

Evira lähettää tutkimusvastauksen näytteiden lähettäjälle, jos lähetteeseen on merkitty lähettäjän postiosoite. Metsästetyistä villisioista otettujen näytteiden tutkimusvastaus tulee yleensä lähettäjälle sekä alueelliselle riistakeskukselle kuukauden kuluessa näytteiden lähettämisestä. Metsästetyn villisian lihan voi käyttää normaalisti, vaikka Eviran tutkimusvastaus virustautien esiintymisestä ei olisi vielä valmistunut.

Trikiinitutkimusten tutkimusvastaus

ASF – näytteiden rahapalkkion vaihtoehtona tehtävien trikiinitutkimusten vastauksen saaminen kestää keskimäärin 2 viikkoa. Jos trikiinitutkimustulos tarvitaan nopeammin, on tutkimus Oulun Evirassa maksullinen tai näytteet tulee lähettää trikiininäytteitä tutkivaan Eviran hyväksymään muuhun laboratorioon (www.evira.fi → Tietoa Evirasta → Esittely → Toiminta → Laboratoriot → Eviran hyväksymät laboratoriot → Hyväksytyt laboratoriot → Trikiinitutkimukset)

Jos villisian lihaa luovutetaan tai myydään käytettäväksi metsästäjän oman talouden ulkopuolella, on siitä tutkittava trikiinien esiintyminen ja on odotettava trikiinitutkimustuloksen valmistumista. Myös omassa taloudessa käytettävän villisianlihan osalta Evira suosittelee ottamaan trikiininäytteen ja odottamaan tulosta ennen lihan syömistä.